

ارائه الگوی علی جهت ارتقاء حافظه فعال مدیران پرتفوی*

رضا آقامحمدی^۱

عبدالرضا تالانه^۲

علی اکبر ارجمندنیا^۳

سیده عاطفه حسینی^۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۳/۱۶

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۱/۱۲

چکیده

پژوهش حاضر با هدف ارائه الگوی علی جهت ارتقاء حافظه فعال مدیران با روش دیمتلفازی به اجرا درآمد. این پژوهش از نظر ماهیت و محتوا از نوع توصیفی می‌باشد. در این پژوهش اطلاعات مربوط به ۱۵ نفر از خبرگان و مدیران صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک است که نمونه آماری را تشکیل می‌دهند. نتایج این پژوهش نشان داد که شش عامل اصلی حجم و پیچیدگی اطلاعات، سیستم‌های پشتیبانی اطلاعاتی، استرس و فشار روانی، چندوظیفه‌ای بودن، مهارت‌های شناختی و تحلیلی و تجربه حرفه‌ای بر ارتقاء حافظه فعال مدیران تاثیر دارد. همچنین روش دیمتلفازی نشان داد میزان تاثیر گذاری حجم و پیچیدگی اطلاعات برابر ۱/۶۵۰ و بیشترین تاثیر گذاری را بین عوامل دارد همچنین میزان تاثیر پذیری این عوامل برابر ۰/۵۰۶ که کمترین تاثیر پذیری را بین عوامل دارد. حجم و پیچیدگی اطلاعات در بین همه عوامل بیشترین ارتباط یعنی ارتباط برابر با ۱/۱۴۳ دارد و در نهایت میزان اهمیت این عامل برابر ۲/۱۵۶ است که رتبه اول اهمیت و تاثیر گذاری را به خود می‌گیرد و می‌توان گفت یکی از مهمترین عوامل در این تحقیق است.

واژه‌های کلیدی: حافظه فعال، مدیران پرتفوی، الگوی علی.

* مقاله مستخرج از رساله دکتری رضا آقامحمدی به راهنمایی دکتر عبدالرضا تالانه در دانشگاه آزاد اسلامی واحد فیروزکوه می‌باشد.

(۱) گروه حسابداری، واحد فیروزکوه، دانشگاه آزاد اسلامی، فیروزکوه، ایران. r.ahamohammadi@iau.ac.ir

(۲) گروه حسابداری، واحد فیروزکوه، دانشگاه آزاد اسلامی، فیروزکوه، ایران. (نویسنده مسئول). Abdolreza.talaneh@iau.ac.ir

(۳) گروه روانشناسی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران، تهران، ایران. arjmandnia@ut.ac.ir

(۴) گروه حسابداری، واحد فیروزکوه، دانشگاه آزاد اسلامی، فیروزکوه، ایران. hosseini.atefeh@iau.ac.ir

۱- مقدمه

در عصر پیچیده و پرچالش اقتصادی کنونی، عملکرد کارآمد و مؤثر مدیران پرتفوی به عنوان یکی از عوامل کلیدی موفقیت در مدیریت سرمایه‌گذاری و بهینه‌سازی تصمیم‌گیری مالی، بیش از پیش اهمیت یافته است (ایروانی و همکاران، ۱۴۰۲). مدیران پرتفوی نه تنها باید توانایی تحلیل و پیش‌بینی تغییرات بازار را داشته باشند، بلکه نیازمند مهارت‌های شناختی برتری نیز هستند که آنها را قادر به پردازش سریع و دقیق اطلاعات پیچیده کند. در این میان، حافظه فعال به عنوان یکی از مؤلفه‌های اساسی توانایی‌های شناختی، نقش کلیدی در انجام وظایف روزمره و تصمیم‌گیری استراتژیک ایفا می‌کند (روبانی^۱ و همکاران، ۲۰۲۴). حافظه فعال، به‌عنوان قابلیت نگهداری و پردازش همزمان اطلاعات در ذهن، به مدیران این امکان را می‌دهد تا از میان انبوهی از اطلاعات، مفاهیم مرتبط را استخراج و به طور دقیق به موقعیت‌های مالی پاسخ دهند. علیرغم توجه قابل توجه به عوامل تکنیکی و داده‌محور در مدیریت پرتفوی، خلأ علمی آشکاری در بررسی نقش فرآیندهای شناختی، به‌ویژه حافظه فعال، در عملکرد مدیران وجود دارد (عرفای جمشیدی و همکاران، ۱۴۰۳). پژوهش‌های پیشین عمدتاً بر مدل‌سازی‌های ریاضی و الگوریتم‌های پیش‌بینی مالی متمرکز بوده‌اند و کمتر به جنبه‌های انسانی و شناختی که تأثیر مستقیمی بر کیفیت تصمیم‌گیری‌ها دارند، پرداخته‌اند. همچنین، درک محدودی از مکانیزم‌های علی و عوامل مؤثر بر تقویت حافظه فعال در زمینه‌های مالی وجود دارد. این کمبود دانش، نه تنها ظرفیت سازمان‌ها را در تربیت مدیران شایسته کاهش می‌دهد، بلکه خطرات تصمیم‌گیری ناکارآمد در محیط‌های پرریسک را نیز افزایش می‌دهد (اسکوت^۲ و همکاران، ۲۰۱۸).

یکی از چالش‌های کلیدی در این حوزه، عدم وجود یک الگوی جامع علی است که ارتباط بین ویژگی‌های شناختی، عوامل محیطی، و عملکرد حافظه فعال را در چارچوب مدیریت پرتفوی بررسی کند. پژوهش‌های انجام‌شده تاکنون بیشتر بر عوامل بیرونی مانند ابزارهای فناوری اطلاعات و دسترسی به داده‌ها متمرکز بوده‌اند و از بررسی عواملی مانند استرس، چندوظیفه‌ای بودن، و نیاز به تصمیم‌گیری سریع غافل مانده‌اند (آوالدین^۳ و همکاران، ۲۰۲۱). این در حالی است که مطالعات روان‌شناختی نشان می‌دهند که حافظه فعال به‌شدت تحت تأثیر این عوامل قرار دارد و بهبود آن می‌تواند به تصمیم‌گیری مالی دقیق‌تر و کاهش خطاهای شناختی منجر شود. از سوی دیگر، تحقیقاتی که به بررسی رابطه بین حافظه فعال و عملکرد مدیران در حوزه مالی پرداخته‌اند، بیشتر جنبه توصیفی داشته و فاقد رویکردی جامع برای تبیین روابط علی میان متغیرها بوده‌اند (قشقایی و همکاران، ۱۴۰۲). این امر باعث می‌شود نتایج این مطالعات به‌سختی در عمل کاربردی شوند و قابلیت تعمیم‌پذیری محدودی داشته باشند. همچنین، نبود ابزارها و تکنیک‌های کاربردی برای ارتقاء حافظه فعال، چالشی دیگر در مسیر بهبود توانایی‌های شناختی مدیران محسوب می‌شود. این پژوهش با هدف رفع این خلأها و ارائه الگویی علی

^۱ Rubbaniy^۲ Scott^۳ Awaludin

برای ارتقاء حافظه فعال مدیران پرتفوی طراحی شده است (اسلانی و همکاران، ۱۴۰۲). با بهره‌گیری از روش‌های تحقیق ترکیبی و ادغام نظریات شناختی با یافته‌های تجربی در حوزه مدیریت مالی، تلاش خواهد شد تا مکانیزم‌های تأثیرگذار بر حافظه فعال شناسایی و استراتژی‌هایی برای بهبود آن ارائه شود. این الگو نه تنها به شناخت بهتر از فرآیندهای ذهنی مدیران کمک می‌کند، بلکه راهکارهایی عملی برای توانمندسازی آنان در مواجهه با چالش‌های پیچیده بازارهای مالی ارائه خواهد کرد (ابراهیم نژاد و همکاران، ۱۴۰۰). نتایج این تحقیق می‌تواند راهگشای ارتقاء کیفیت مدیریت پرتفوی و کاهش ریسک‌های تصمیم‌گیری باشد و به عنوان مبنایی برای توسعه برنامه‌های آموزشی و مداخلات شناختی در این زمینه عمل کند. علاوه بر این، پژوهش حاضر با رویکرد علی خود، به شکاف موجود در ادبیات علمی پاسخ می‌دهد و به بدنه دانش در حوزه روان‌شناسی شناختی و مدیریت مالی افزوده خواهد شد. از این رو هدف اصلی این تحقیق ارائه الگوی علی جهت ارتقاء حافظه فعال مدیران پرتفوی می‌باشد.

۲- چارچوب نظری

حافظه فعال، بخشی از سیستم شناختی است که مسئول نگهداری و پردازش اطلاعات به صورت همزمان در ذهن است و در تصمیم‌گیری‌های پیچیده و تحلیلی کاربرد فراوان دارد. مدیران پرتفوی، به دلیل نیاز به تجزیه و تحلیل سریع داده‌های مالی، پیش‌بینی روندهای بازار، و واکنش به شرایط متغیر، به حافظه فعال قوی نیازمندند. این مهارت به آنها کمک می‌کند تا اطلاعات چندمنبعی را تلفیق کرده، تصمیم‌های استراتژیک بگیرند و به تغییرات محیطی پاسخ دهند (کیم^۱ و همکاران، ۲۰۲۳). ضعف در حافظه فعال ممکن است منجر به خطاهای شناختی و تصمیم‌گیری ناکارآمد شود. مدیران پرتفوی اغلب با حجم عظیمی از داده‌ها و محدودیت‌های زمانی مواجه هستند. حافظه فعال، قابلیت مدیریت این فشارها را از طریق تمرکز بر اطلاعات مهم و حذف داده‌های غیرضروری فراهم می‌کند. این ویژگی، به‌ویژه در محیط‌های پرتنش و پویای مالی، اهمیت دوچندان می‌یابد (سوود^۲ و همکاران، ۲۰۲۲). توانایی تقویت حافظه فعال می‌تواند موجب افزایش دقت تحلیل‌ها، کاهش استرس شناختی و بهبود عملکرد کلی مدیران شود. درک عوامل مؤثر بر حافظه فعال، گام مهمی در طراحی مداخلات بهبوددهنده است.

۲-۱- حجم و پیچیدگی اطلاعات

حجم و پیچیدگی اطلاعات به عنوان یکی از مهم‌ترین عواملی که بر حافظه فعال مدیران پرتفوی تأثیر می‌گذارد، شناخته می‌شود. در دنیای امروز، مدیران پرتفوی با سیلابی از داده‌های مالی، اقتصادی و بازارهای جهانی مواجه هستند که پردازش و تحلیل آنها نیازمند ظرفیت بالای حافظه فعال است (حدادزاده و همکاران، ۱۴۰۳). اطلاعات

^۱ Kim

^۲ Sood

پیچیده و گسترده باعث می‌شود که مدیران نتوانند تمامی اطلاعات را به‌طور هم‌زمان و با دقت پردازش کنند، به خصوص زمانی که با اطلاعات متناقض یا گیج‌کننده روبه‌رو می‌شوند. این امر موجب افزایش بار شناختی و کاهش توانایی تصمیم‌گیری به موقع می‌شود. برای کاهش این اثرات، استفاده از ابزارهای هوش مصنوعی، تحلیل داده‌ها و سیستم‌های پشتیبانی تصمیم‌گیری می‌تواند به کاهش پیچیدگی و بهبود عملکرد حافظه فعال کمک کند. همچنین، مدیران باید قادر به اولویت‌بندی اطلاعات و فیلتر کردن داده‌های غیرضروری باشند تا حافظه فعال خود را در مواجهه با این حجم از اطلاعات بهینه نگه دارند (ناکرا^۱ و همکاران، ۲۰۲۲).

۲-۲- چندوظیفه‌ای بودن

چندوظیفه‌ای بودن به معنای انجام هم‌زمان چندین وظیفه یا فعالیت در شرایط فشار زمانی است. مدیران پرتفوی معمولاً با این چالش روبه‌رو هستند که نیاز دارند هم‌زمان به تحلیل داده‌ها، برقراری ارتباط با مشتریان، تدوین استراتژی‌های سرمایه‌گذاری و نظارت بر عملکرد پرتفوی بپردازند. انجام این فعالیت‌ها به‌طور هم‌زمان باعث افزایش بار شناختی و فشار بر حافظه فعال می‌شود (تان^۲ و همکاران، ۲۰۲۳). به‌ویژه زمانی که اطلاعات باید در لحظه پردازش و تصمیم‌گیری شود، این موضوع می‌تواند به اشتباهات شناختی و کاهش دقت منجر گردد. تحقیقات نشان داده‌اند که حافظه فعال محدود است و انجام چندوظیفه‌ای موجب کاهش دقت و سرعت پردازش اطلاعات می‌شود. برای بهبود کارایی حافظه فعال، مدیران باید تمرکز خود را روی یک یا چند وظیفه در زمان‌های خاص بگذارند و از ابزارهای کمک‌کننده برای تقسیم وظایف استفاده کنند (نارهواتی^۳ و همکاران، ۲۰۲۱).

۳-۲- استرس و فشار روانی

استرس و فشار روانی از دیگر عواملی هستند که می‌توانند تأثیرات منفی جدی بر حافظه فعال داشته باشند. مدیران پرتفوی معمولاً در معرض شرایط بسیار استرس‌زا و تصمیم‌گیری‌های حساس قرار دارند. فشار روانی ناشی از تصمیمات مالی می‌تواند بر توانایی پردازش و ذخیره اطلاعات تأثیر بگذارد. تحقیقات نشان می‌دهند که استرس بالا منجر به کاهش توانایی حافظه فعال در پردازش اطلاعات پیچیده می‌شود. وقتی افراد تحت فشار قرار می‌گیرند، تمایل به پردازش اطلاعات کمتری دارند و ممکن است تصمیمات اشتباهی بگیرند. بنابراین، مهم است که سازمان‌ها به سلامت روانی مدیران اهمیت دهند و شرایطی را فراهم کنند که مدیران بتوانند در آرامش و بدون فشار زیاد، تصمیم‌گیری کنند. روش‌هایی مانند آموزش مدیریت استرس، تمرینات ذهن‌آگاهی و فضاهای کاری آرام می‌توانند به کاهش فشار روانی و بهبود حافظه فعال کمک کنند (زندى و همکاران، ۱۴۰۳).

¹ Nucera

² Tan

³ Nurhayati

۲-۴- مهارت‌های شناختی و تحلیلی

مهارت‌های شناختی و تحلیلی تأثیر قابل توجهی بر حافظه فعال دارند. مدیران پرتفوی با نیاز به تحلیل دقیق داده‌های مالی، شناسایی روندهای بازار و پیش‌بینی شرایط اقتصادی روبه‌رو هستند. توانایی فرد در پردازش و تجزیه و تحلیل این اطلاعات به‌طور مستقیم بر کیفیت تصمیم‌گیری‌های آن‌ها تأثیر دارد. مهارت‌های شناختی مانند توانایی تفکر انتقادی، حل مسئله و استدلال منطقی موجب بهبود عملکرد حافظه فعال می‌شود. مدیرانی که توانایی تحلیل دقیق اطلاعات و شناسایی الگوهای پنهان در داده‌ها را دارند، معمولاً می‌توانند بهتر اطلاعات را پردازش و ذخیره کنند. به همین دلیل، آموزش‌های مستمر و تقویت مهارت‌های شناختی از جمله استراتژی‌هایی هستند که می‌توانند حافظه فعال را بهبود بخشند و به مدیران کمک کنند که تصمیمات بهتری اتخاذ کنند (انوشه و همکاران، ۱۴۰۲).

۲-۵- سیستم‌های پشتیبانی اطلاعاتی

سیستم‌های پشتیبانی اطلاعاتی به مدیران پرتفوی این امکان را می‌دهند که داده‌های مالی و اقتصادی را به‌طور مؤثرتر و سریع‌تر پردازش کنند. استفاده از این سیستم‌ها می‌تواند بار شناختی مدیران را کاهش دهد و آن‌ها را قادر سازد که تصمیمات بهتری اتخاذ کنند. سیستم‌های اطلاعاتی پیشرفته می‌توانند داده‌ها را به‌صورت بصری و ساده‌تری ارائه دهند و به این ترتیب حافظه فعال مدیران را تسهیل کنند (میرلوحی و همکاران، ۱۴۰۰). به‌علاوه، این سیستم‌ها می‌توانند اطلاعات را به‌صورت به‌روز و دقیق در اختیار مدیران قرار دهند و آن‌ها را در تجزیه و تحلیل روندها و شناسایی فرصت‌های جدید یاری کنند. برای استفاده بهینه از این سیستم‌ها، آموزش‌های مستمر و بروزرسانی‌های نرم‌افزاری ضروری است تا مدیران بتوانند از آن‌ها به‌طور مؤثر بهره‌برداری کنند (زندى و همکاران، ۱۴۰۳).

۲-۶- تجربه حرفه‌ای

تجربه حرفه‌ای به‌طور مستقیم با بهبود حافظه فعال در ارتباط است. مدیرانی که تجربه بیشتری در مدیریت پرتفوی دارند، معمولاً از توانایی بهتری در پردازش اطلاعات و تصمیم‌گیری برخوردارند. تجربه باعث می‌شود که مدیران قادر به شناسایی الگوها و روندهای بازار شوند و این توانایی به آن‌ها کمک می‌کند تا اطلاعات را سریع‌تر پردازش و اولویت‌بندی کنند. به‌علاوه، تجربه حرفه‌ای به مدیران کمک می‌کند تا در موقعیت‌های پرتنش و استرس‌زا عملکرد بهتری داشته باشند. آن‌ها معمولاً بهتر می‌توانند تصمیمات به موقع و دقیق اتخاذ کنند زیرا با انواع مختلف شرایط

و چالش‌ها آشنا هستند. در نتیجه، کسب تجربه بیشتر از طریق شبیه‌سازی، آموزش‌های تخصصی و کار عملی می‌تواند حافظه فعال را تقویت کند و به مدیران در اتخاذ تصمیمات بهتری کمک کند (نارهواتی^۱ و همکاران، ۲۰۲۱).

۳- پیشینه پژوهش

کرمی و همکاران (۱۴۰۳) در تحقیق خود به ارزیابی تاثیر انگیزش نمایندگی مدیران برانتخاب پرتفوی سرمایه گذاری در چارچوب تئوری چشم انداز پرداختند. تئوری نمایندگی عمدتاً به تضاد منافع موجود بین مدیریت و مالکیت اشاره دارد که ممکن است با وجود مشوق در قرارداد، مدیران رفتار متفاوتی در سرمایه گذاری داشته باشند. براین اساس، در مقاله حاضر ضمن بررسی مفاهیم مالی رفتاری، تئوری پرتفوی رفتاری تبیین شده و سپس به ارزیابی تاثیر انگیزش نمایندگی مدیران برانتخاب پرتفوی سرمایه گذاری در چارچوب تئوری چشم انداز پرداخته شده است. در پژوهش حاضر داده های ده ساله بازدهی شاخص قیمت و بازدهی نقدی بورس اوراق بهادار از ابتدای سال ۱۳۸۹ تا پایان سال ۱۳۹۸ مورد استفاده قرار گرفته و ضمن تفکیک داده های آزمون به دویخش داده های آزمون و ارزیابی براساس بازدهی های سه ماهه هفت سال اول، پرتفوی رفتاری پیشنهادی مبتنی بر انگیزش و تئوری چشم انداز تشکیل و محاسبه بازدهی و ریسک برای ۸۱ پرتفوی پیشنهادی برای دوره سه ساله آتی مورد بررسی قرار گرفته است. آزمون آماری فرضیه های تحقیق در سطح خطای ۵ درصد حاکی از آنست هرچند بازدهی پرتفوی حاصله در دومدل کلاسیک و رفتاری تفاوت معناداری نداشته لیکن ریسک پرتفوی مالی رفتاری کمتر از ریسک پرتفوی کلاسیک بوده است.

ایروانی و همکاران (۱۴۰۲) در تحقیق خود بهارائه مدل حاصل از کارکرد منابع قدرت در سنجش عملکرد صندوق های سرمایه گذاری و کیفیت گزارشگری مالی پرداختند. امروزه کارایی و اثربخشی هر سازمان به شکل قابل توجهی به شیوه مدیریت و کاربرد صحیح و مؤثر منابع انسانی بستگی دارد. همچنین مدیران می توانند با افزایش بازدهی پرتفوی و متعاقباً جذب نقدینگی موجود در اقتصاد کشور به ارتقاء فعالیتهای مولد اقتصادی و کارایی بازارهای مالی کمک کنند. پژوهش حاضر با هدف بررسی تأثیر منابع قدرت بر عملکرد صندوق های سرمایه گذاری و کیفیت گزارشگری مالی به اجرا درآمد. این پژوهش از نظر ماهیت و محتوا از نوع همبستگی می باشد. در این تحقیق اطلاعات مربوط به ۶۶ صندوق سرمایه گذاری پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی ۱۳۹۹/۰۱/۰۱ تا ۱۳۹۹/۱۲/۳۰ است که نمونه آماری را تشکیل داده اند. نتایج این پژوهش نشان داد که قدرت مدیران بر عملکرد صندوق های سرمایه گذاری و کیفیت گزارشگری مالی تاثیر دارد، همچنین متغیر عملکرد شرکت به عنوان متغیر میانجی وارد رابطه بین قدرت مدیران و کیفیت گزارشگری مالی می شود.

احمد (۲۰۲۴)، در تحقیق خود به نقش حافظه فعال و خبرگی در فعالیت های مدیریت سرمایه گذاری پرداختند. برای انجام این پژوهش، رویکرد مروری نظام مند ادبیات با در نظر گرفتن مطالعات پژوهشی منتشر شده

¹ Nurhayati

در بازه زمانی، یعنی ۱۹۸۰-۲۰۲۰ به کار گرفته شد. این مطالعه سعی کرد یک بررسی انتقادی از ۵۹ مطالعه از ۱۱۸ مطالعه شناسایی شده را انجام دهد که در مجلات معتبر منتشر شد تا ادبیات موجود در حوزه مالی رفتاری را که به طور صریح مرتبط با اکتشافی مبتنی بر شناخت و تأثیر آنها بر فعالیت های مدیریت سرمایه گذاری است، ترکیب کند. بررسی و تجزیه و تحلیل نشان می دهد که سرمایه گذاران به طور مداوم بر تعصبات مبتنی بر شناخت مبتنی بر شناسایی و حافظه فعال تکیه می کنند، زمانی که معاملات سهام، منجر به تصمیم گیری های غیرمنطقی می شود، و یک استراتژی سرمایه گذاری که با اجرای اکتشافی مبتنی بر شناسایی ساخته می شود، منجر به بازده بهتری برای سرمایه گذاران نمی شود. اساس سرمایه گذاران نهادی در مقایسه با سرمایه گذاران فردی کمتر تحت تأثیر این سوگیری های رفتاری مبتنی بر نام قرار می گیرند. با این حال، در چارچوب عقلانیت زیست محیطی، اکتشافی مبتنی بر شناخت بهتر عمل می کند و گاهی اوقات بر روش های کلاسیک تسلط دارد. محققان پژوهشی از جامعه مالی رفتاری تأکید کرده اند که اکتشافی مبتنی بر شناخت و تأثیر آنها بر فعالیت های مدیریت سرمایه گذاری، حوزه های با مشخصات بالایی هستند که باید در زمینه مالی رفتاری بیشتر مورد بررسی قرار گیرند. مطالعه سوگیری های مبتنی بر اکتشاف مبتنی بر شناسایی در زمینه اقتصادهای نوظهور مانند پاکستان ناکافی است.

دار^۱ و همکاران (۲۰۲۳)، در تحقیق خود به پیش بینی عملکرد اجرایی و خودکارآمدی مالی، رفاه مالی ذهنی را از طریق رفتارهای مالی مثبت پرداختند. رفاه مالی وضعیت مطلوبی است زیرا به نفع افراد، خانواده ها، سازمان ها و جامعه است و این مزایا فراتر از حوزه مالی است. ما رفاه مالی را به عنوان دو مؤلفه (استرس مالی فعلی و امنیت مالی مورد انتظار آینده) ارزیابی کردیم و از داده های نمونه نماینده بزرگسالان در بریتانیا (n = 411) استفاده کردیم. مطالعه ما بینش های جدیدی را بر اساس فرضیه های از پیش ثبت شده، روش، و طرح تحلیل در چارچوب علوم باز ارائه می دهد. ما فرض کردیم که هم عملکرد اجرایی و هم خودکارآمدی مالی از طریق رفتارهای مالی مثبت با رفاه مالی مرتبط هستند. ما همچنین فرض کردیم که عملکرد اجرایی رابطه غیرمستقیم خودکارآمدی مالی با رفاه مالی را تعدیل می کند و خودکارآمدی مالی رابطه غیرمستقیم عملکرد اجرایی با رفاه مالی را تعدیل می کند. همانطور که پیش بینی شد، نتایج نشان داد که خودکارآمدی مالی از طریق رفتارهای مالی مثبت به طور قوی با رفاه مالی مرتبط است. نتایج ما نشان نداد که عملکرد اجرایی با رفاه مالی از طریق رفتارهای مالی مثبت مرتبط است و همچنین عملکرد اجرایی یا خودکارآمدی مالی به عنوان تعدیل کننده عمل نمی کند. این مطالعه راهبردهای ممکن را برای پزشکان مالی و ارائه دهندگان خدمات ارائه می دهد تا به افراد و خانواده ها کمک کند تا رفتارهای مالی و رفاه مالی خود را بهتر کنند.

¹ Dare

مارنویک^۱ و همکاران (۲۰۲۳)، در تحقق خود به موفقیت در مدیریت پورتفولیو پرداختند. مدیریت پورتفولیو بر دستیابی به استراتژی ها و اهداف سازمانی متمرکز است. اجرای استراتژی ها و اهداف سازمانی ممکن است از ماه ها تا سال ها طول بکشد. رشته مدیریت پورتفولیو ریشه های خود را مدیون مقاله مهمی است که در سال ۱۹۵۲ نوشته شد، که در آن هری مارکوویتز اساس نظریه پورتفولیو مدرن (MPT) را ارائه کرد. MPT امکان تعیین ترکیب خاصی از سرمایه گذاری ها را فراهم می کند که بالاترین بازده را برای سطح معینی از ریسک ایجاد می کند. هدف مدیریت پرتفوی تنوع بخشیدن به سرمایه گذاری ها به گونه ای است که ریسک کل یک سبد را کاهش دهد، اما این امر باید به شیوه و روشی موثر انجام شود. در حوزه مدیریت پورتفولیو، هدف بهینه سازی کل ارزش مالی تمام پروژه های درون یک سبد است، اما در عین حال، قرار گرفتن در معرض ریسک باید به حداقل برسد. سازمان ها باید ساختارهای عملکردی را ایجاد کنند که مدیریت پورتفولیو را در اختیار دارند و ارائه می کنند.

۳-سوالات پژوهش

- (۱) عوامل موثر بر ارتقاء حافظه فعال مدیران کدامند؟
- (۲) بر اساس روش دیمتل فازی چه مدل علی جهت ارتقاء حافظه فعال مدیران پرتفوی پیشنهاد می شود؟

۴-روش شناسی پژوهش

از نظر شیوه گردآوری و تحلیل اطلاعات، این پژوهش توصیفی و از نظر هدف کاربردی و از نظر روش اسنادی می باشد. در این تحقیق از روش دیمتل استفاده شده است. روش دیمتل روشی شناخته شده و جامع برای به دست آوردن یک مدل علی است. روش دیمتل فازی به بررسی روابط بین معیارها می پردازد و توسط ماتریس ارتباط کل معیارهای تاثیرگذار و تاثیرپذیر (یا به عبارتی دیگر معیارهای علی و معلول) را مشخص می سازد. با توجه به اینکه در این تحقیق ارائه الگوی علی مدنظر است لذا از روش دیمتل جهت بررسی سوالات استفاده شده است. جهت جمع آوری داده ها از ابزار پرسشنامه مقایسات زوجی استفاده می شود. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه خبرگان و مدیران صندوق های سرمایه گذاری مشترک می باشد که ۱۵ نفر جهت نظر سنجی و تعیین روابط علی و معلولی انتخاب شد. روش انتخاب نمون در این تحقیق بصورت هدفمند و شرایط ورود خبرگان به عنوان نمونه ویژگی های زیر می باشند:

- سابقه کاری بیشتر از ۱۰ سال
- عضو مدیران صندوق های سرمایه گذاری مشترک داخلی باشند.

¹ Mamewick

پرسشنامه این تحقیق بصورت پرسشنامه مقایسات زوجی بر اساس ۶ عامل اصلی حجم و پیچیدگی اطلاعات، سیستم‌های پشتیبانی اطلاعاتی، استرس و فشار روانی، چندوظیفه‌ای بودن، مهارت‌های شناختی و تحلیلی و تجربه حرفه‌ای طراحی شد.

۵- یافته‌های پژوهش

واکاوی اطلاعات فرایندی چند مرحله‌ای است که طی آن پس از گردآوری داده‌ها و محاسبه مقادیر متغیرهای مورد نظر برای بررسی سوالات پژوهش، اطلاعات حاصله مورد آزمون قرار گرفته و بر اساس یافته حاصل از نتایج، به جواب سوالات اقدام می‌گردد.

سوال ۱: عوامل موثر بر ارتقاء حافظه فعال مدیران کدامند؟

بر اساس مبانی نظری، حجم و پیچیدگی اطلاعات یکی از عوامل مهم تأثیرگذار بر حافظه فعال مدیران پرتفوی است. این عامل به میزان و نوع اطلاعاتی اشاره دارد که مدیران باید پردازش کنند. اطلاعات پیچیده و گسترده می‌تواند بار شناختی مدیران را افزایش داده و توانایی آن‌ها را در پردازش صحیح اطلاعات محدود کند. سیستم‌های پشتیبانی اطلاعاتی به مدیران این امکان را می‌دهند که داده‌ها را به شیوه‌ای سازمان‌یافته‌تر و قابل‌دسترس‌تر پردازش کنند. این سیستم‌ها می‌توانند حجم اطلاعات را کاهش داده و تصمیم‌گیری را تسهیل کنند. استرس و فشار روانی نیز به‌عنوان یک عامل محدودکننده حافظه فعال در نظر گرفته می‌شود. فشار روانی ناشی از مسئولیت‌های تصمیم‌گیری می‌تواند توانایی فرد را در پردازش و نگهداری اطلاعات کاهش دهد. چندوظیفه‌ای بودن یکی دیگر از عواملی است که می‌تواند بر حافظه فعال اثرگذار باشد. مدیرانی که به انجام هم‌زمان چندین وظیفه می‌پردازند، معمولاً با کاهش کارایی حافظه فعال مواجه می‌شوند چرا که پردازش چندین اطلاعات هم‌زمان موجب افزایش بار شناختی می‌شود. مهارت‌های شناختی و تحلیلی در تقویت حافظه فعال نقش مهمی دارند. مدیرانی که توانایی تفکر تحلیلی و پردازش دقیق اطلاعات را دارند، می‌توانند حافظه فعال خود را بهتر مدیریت کرده و تصمیمات مؤثرتری اتخاذ کنند. در نهایت، تجربه حرفه‌ای به‌عنوان یک عامل دیگر بر حافظه فعال تأثیرگذار است. مدیران با تجربه بیشتر قادر به پردازش و ذخیره‌سازی اطلاعات پیچیده به‌طور مؤثرتری هستند زیرا با شرایط و چالش‌های مختلف آشنا هستند و می‌توانند از تجربیات گذشته خود بهره‌برداری کنند.

سوال ۲: بر اساس روش دیمتل فازی چه مدل علی جهت ارتقاء حافظه فعال مدیران پرتفوی پیشنهاد می‌شود؟

در این بخش تحقیق درصدد تعیین روابط علت و معلولی بین عوامل موثر بر ارتقاء حافظه فعال مدیران است لذا در ادامه یافته‌های حاصل هر یک از مراحل دیمتل فازی ارائه می‌گردد.

مرحله ۱: طراحی مقیاس زبانی فازی: برای مقابله با ابهامات ارزیابی بشر، متغیر زبانی "تاثیر" با پنج اصطلاح زبانی مانند {نه، بسیار پایین، پایین، بالا، بسیار بالا} استفاده می‌شود که در اعداد مثبت مثلثی فازی بیان شده است.

جدول (۱) مقیاس های زبانی فازی

گزینه های زبانی	اعداد قطعی	اعداد فازی مثلثی
تاثیر خیلی زیاد	۴	(0/75, 1, 1)
تاثیر زیاد	۳	(0/5, 0/75, 1)
تاثیر متوسط	۲	(0/25, 0/5, 0/75)
تاثیر کم	۱	(00, 0/25, 0/5)
بدون تاثیر	۰	(0,0, 0/25)

منبع: یافته های پژوهشگر

مرحله ۲: محاسبه فازی ماتریس تاثیر مستقیم: بر اساس نظرات کارشناسان با مقیاسهای زبانی از زبان طبیعی و ارتباط میان عناصر بر اساس جدول ۲ ماتریس تاثیر مستقیم فازی $\tilde{D}$ را می توان با فرمول زیر بدست آورد

$$\tilde{D} = [\tilde{d}_{ij}]_{n \times n}; \text{ که } \tilde{d}_{ij} = (d_{ij}^l; d_{ij}^m; d_{ij}^r)$$

در جدول زیر ماتریس فازی تاثیر مستقیم منتج شده از نظرات کارشناسان برای ۶ عامل اصلی ارائه گردیده است.

جدول ۲- ماتریس فازی تاثیر مستقیم برای شش عامل اصلی

چندوظیفه‌ای بودن	مهارت‌های شناختی و تحلیلی	تجربه حرفه‌ای	حجم و پیچیدگی اطلاعات	استرس و فشار روانی	سیستم‌های پشتیبانی اطلاعاتی	ماتریس D
0.00	0.03	0.28	0.00	0.03	0.25	سیستم‌های پشتیبانی اطلاعاتی
0.05	0.05	0.25	0.00	0.00	0.03	استرس و فشار روانی
0.22	0.30	1.00	0.00	1.00	0.75	حجم و پیچیدگی اطلاعات
0.07	0.28	0.25	0.00	0.50	0.30	تجربه حرفه‌ای
0.03	0.25	0.48	0.02	0.82	0.50	مهارت‌های شناختی و تحلیلی
0.00	0.75	0.48	0.02	0.98	0.50	چندوظیفه‌ای بودن

منبع: یافته‌های پژوهشگر

مرحله ۳: نرمال کردن ماتریس تاثیر مستقیم فازی: بر اساس ماتریس تاثیر مستقیم فازی $\tilde{D}$ می توان ماتریس تاثیر مستقیم فازی نرمال شده $\tilde{N}$ را با استفاده از فرمول زیر به دست آورد.

$$\tilde{N} = [\tilde{e}_{ij}]_{n \times n}; \tilde{e}_{ij} = (e_{ij}^l; e_{ij}^m; e_{ij}^r)$$

در جدول (۴-۵) حالت نرمال شده ی ماتریس فازی تاثیر مستقیم منتج شده از نظرات کارشناسان برای شش عامل اصلی ارائه گردیده است.

جدول ۳- نرمال شده ی ماتریس تاثیر مستقیم فازی برای شش عامل اصلی

ماتریس N	سیستم های پشتیبانی اطلاعاتی			استرس و فشار روانی			حجم و پیچیدگی اطلاعات			تجربه حرفه‌ای			مهارت‌های شناختی و تحلیلی			چندوظیفه‌ای بودن		
سیستم‌های پشتیبانی اطلاعاتی	0.00	0.00	0.06	0.02	0.08	0.12	0.00	0.01	0.06	0.01	0.06	0.10	0.00	0.01	0.06	0.00	0.01	0.00
استرس و فشار روانی	0.00	0.01	0.06	0.00	0.00	0.06	0.00	0.02	0.07	0.00	0.00	0.06	0.00	0.01	0.07	0.00	0.00	0.00
حجم و پیچیدگی اطلاعات	0.23	0.22	0.22	0.34	0.29	0.22	0.00	0.00	0.06	0.32	0.28	0.22	0.11	0.15	0.17	0.00	0.06	0.10
تجربه حرفه‌ای	0.00	0.01	0.07	0.02	0.07	0.11	0.00	0.00	0.06	0.00	0.00	0.06	0.00	0.01	0.06	0.00	0.02	0.00
مهارت‌های شناختی و تحلیلی	0.00	0.07	0.11	0.14	0.17	0.18	0.00	0.00	0.06	0.02	0.07	0.11	0.00	0.00	0.06	0.00	0.01	0.00
چندوظیفه‌ای بودن	0.02	0.07	0.11	0.24	0.23	0.22	0.00	0.00	0.06	0.02	0.07	0.11	0.11	0.15	0.17	0.00	0.00	0.00

منبع: یافته های پژوهشگر

مرحله ۴: به دست آوردن ماتریس تاثیر کل فازی: هنگامی که ماتریس تاثیر مستقیم فازی نرمال شده N بدست آمد، که ماتریس تاثیر کل فازی $\tilde{T}$ از طریق معادله زیر بدست می آید که I یک ماتریس واحد است:

$$\tilde{T} = N * (I - N)^{-1}$$

در جدول زیر ماتریس تاثیر کل فازی منتج شده از ماتریس تاثیر مستقیم فازی برای شش عامل اصلی ارائه گردیده است.

جدول ۴- ماتریس تاثیر کل فازی برای شش عامل اصلی

ماتریس N	سیستم‌های پشتیبانی اطلاعاتی			استرس و فشار روانی			حجم و پیچیدگی اطلاعات			تجربه حرفه‌ای			مهارت‌های شناختی و تحلیلی			چندوظیفه‌ای بودن		
سیستم‌های پشتیبانی اطلاعاتی	0.00	0.01	1.16	0.02	0.09	0.26	0.00	0.01	0.13	0.01	0.07	0.21	0.00	0.02	0.16	0.00	0.02	0.14
استرس و فشار روانی	0.00	0.02	0.15	0.00	0.01	1.19	0.00	0.03	0.13	0.00	0.01	0.15	0.00	0.02	0.15	0.00	0.01	0.12
حجم و پیچیدگی اطلاعات	0.23	0.25	0.42	0.37	0.38	0.51	0.00	0.01	1.19	0.32	0.31	0.43	0.11	0.17	0.35	0.00	0.08	0.25
تجربه حرفه‌ای	0.00	0.02	0.16	0.02	0.08	0.25	0.00	0.00	0.12	0.00	0.00	1.15	0.00	0.01	0.15	0.00	0.02	0.14
مهارت‌های شناختی و تحلیلی	0.00	0.08	0.23	0.14	0.19	0.35	0.00	0.01	0.14	0.02	0.08	0.23	0.00	0.01	1.17	0.00	0.01	0.15
چندوظیفه‌ای بودن	0.02	0.09	0.26	0.26	0.27	0.43	0.00	0.01	0.16	0.02	0.09	0.26	0.11	0.15	0.30	0.00	0.01	1.16

منبع: یافته‌های پژوهشگر

مرحله ۵: دی فازی کردن به مقادیر قطعی: با استفاده از روش سی اف سی اس، ماتریس تاثیر کل فازی به ارزش های قطعی به ماتریس تاثیرات کل دیفازی تبدیل می‌شود. در جدول زیر ماتریس دی فازی شده به مقادیر قطعی منتج شده از ماتریس تاثیر کل فازی و با استفاده از فرمول های زیر برای شش عامل اصلی ارائه گردیده است.

$$T^D = \frac{T_l + 2T_m + T_r}{4}$$

جدول ۵- ماتریس دیفازی شده (اعداد قطعی) برای شش عامل اصلی

	سیستم‌های پشتیبانی اطلاعاتی	استرس و فشار روانی	حجم و پیچیدگی اطلاعات	تجربه حرفه‌ای	مهارت‌های شناختی و تحلیلی	چندوظیفه‌ای بودن
سیستم‌های پشتیبانی اطلاعاتی	0.293	0.116	0.039	0.089	0.048	0.044
استرس و فشار روانی	0.047	0.303	0.045	0.042	0.047	0.034
محیط اقتصادی و شرایط کلان	0.285	0.412	0.305	0.345	0.202	0.101
تجربه حرفه‌ای	0.050	0.107	0.031	0.290	0.045	0.045
مهارت‌های شناختی و تحلیلی	0.098	0.217	0.040	0.101	0.296	0.045
چندوظیفه‌ای بودن	0.115	0.310	0.047	0.116	0.181	0.294

منبع: یافته‌های پژوهشگر

مرحله ۶: محاسبه ی مقدار آستانه

جمع کل: ۵/۲۲

مقدار آستانه: ۰/۱۴۵۱۲۶

با توجه به مقدار آستانه‌ی حاصل شده، در روابط بین عوامل جدول دیفازی، ارتباط بین ابعاد که مقدار آنها کمتر از حد آستانه است در نظر گرفته نمی‌شود.

جدول ۶- ماتریس دیفازی شده خالص (اعداد قطعی خالص) برای شش عامل اصلی

چندوظیفه‌ای بودن	مهارت‌های شناختی و تحلیلی	تجربه حرفه‌ای	حجم و پیچیدگی اطلاعات	استرس و فشار روانی	سیستم‌های پشتیبانی اطلاعاتی	
0	0	0	0	0	سیستم‌های پشتیبانی اطلاعاتی	1
0	0	0	0	1	استرس و فشار روانی	0
0	1	1	1	1	محیط اقتصادی و شرایط کلان	1
0	0	1	0	0	تجربه حرفه‌ای	0
0	1	0	0	1	مهارت‌های شناختی و تحلیلی	0
1	1	0	0	1	چندوظیفه‌ای بودن	0

منبع: یافته‌های پژوهشگر

با توجه به جدول فوق حجم و پیچیدگی اطلاعات بر همه عوامل دیگر به غیر از چندوظیفه‌ای بودن تأثیر خالص می‌گذارد ولی تأثیر خالص نمی‌گیرد و از طرفی حجم و پیچیدگی اطلاعات و چندوظیفه‌ای بودن از هیچکدام از عوامل، تأثیر خالص نمی‌گیرد

مرحله ۷: تعیین میزان اهمیت و تأثیرگذاری و تأثیرپذیری بین ابعاد

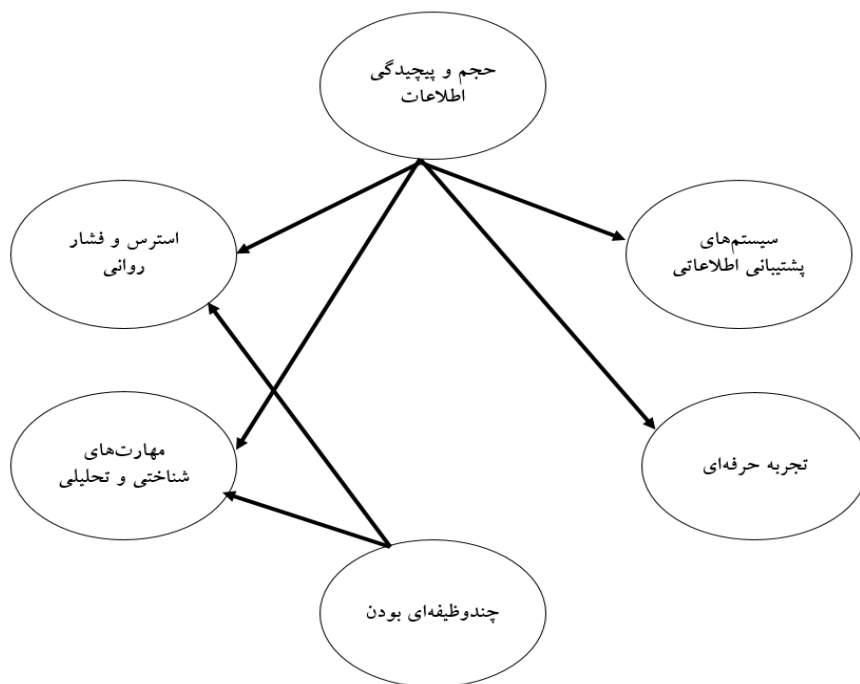
جدول زیر میزان تأثیرگذاری (D) و تأثیرپذیری (R)، میزان ارتباط با بقیه عوامل (D-R) و میزان اهمیت عامل (D+R) بین ابعاد را برای شش عامل اصلی بصورت جدولی ارائه می‌دهد.

جدول ۷- اهمیت و تأثیرگذاری ابعاد (اعداد قطعی) برای شش عامل اصلی

	D	R	D-R	D+R
سیستم‌های پشتیبانی اطلاعاتی	0.629	0.887	-0.258	1.517
استرس و فشار روانی	0.520	1.465	-0.945	1.985
حجم و پیچیدگی اطلاعات	1.650	0.506	1.143	2.156
تجربه حرفه‌ای	0.567	0.983	-0.416	1.551
مهارت‌های شناختی و تحلیلی	0.796	0.820	-0.024	1.615
چندوظیفه‌ای بودن	1.063	0.563	0.500	1.626

منبع: یافته‌های پژوهشگر

با توجه به جدول فوق میزان تاثیر گذاری حجم و پیچیدگی اطلاعات برابر $۱/۶۵۰$ و بیشترین تاثیر گذاری را بین عوامل دارد همچنین میزان تاثیر پذیری این عوامل برابر $۰/۵۰۶$ که کمترین تاثیر پذیری را بین عوامل دارد. حجم و پیچیدگی اطلاعات در بین همه عوامل بیشترین ارتباط یعنی ارتباط برابر با $۱/۱۴۳$ دارد و در نهایت میزان اهمیت این عامل برابر $۲/۱۵۶$ است که رتبه اول اهمیت و تاثیر گذاری را به خود می‌گیرد و می‌توان گفت یکی از مهمترین عوامل در این تحقیق است. لذا برای ارتقا حافظه فعال مدیران باید ۶ عامل اصلی سیستم‌های پشتیبانی اطلاعاتی، استرس و فشار روانی، حجم و پیچیدگی اطلاعات، تجربه حرفه‌ای، مهارت‌های شناختی و تحلیلی و چندوظیفه‌ای بودن بهبود داده شود. تا این مرحله این تحقیق نشان داد که اگر بتوان حجم و پیچیدگی اطلاعات را مدیریت کرد با توجه به تاثیرگذاری این عامل می‌توان عوامل دیگر را نیز بهبود داد و در نهایت با صرف هزینه و زمان خیلی کمتر می‌توان موجب ارتقا حافظه فعال مدیران شود. با توجه به تحلیل های صورت گرفته در مورد رابطه ی علت و معلولی بین ابعاد این پژوهش، الگوی کلی ارائه گردیده برای ارتباط بین عوامل با یکدیگر به صورت شکل ۱ ارائه گردیده است.

شکل ۱- الگوی علی منتج شده از تجزیه و تحلیل داده ها
(منبع: یافته های پژوهشگر)

۶- بحث و نتیجه گیری

مدل علی ارائه شده در این تحقیق نشان می‌دهد که حجم و پیچیدگی اطلاعات به عنوان متغیری کلیدی، تأثیر مستقیم و غیرمستقیم بر سایر عوامل موثر بر حافظه فعال مدیران پرتفوی دارد. این عامل با نقش محوری خود، مستقیماً بر سیستم‌های پشتیبانی اطلاعاتی و مهارت‌های شناختی و تحلیلی تأثیر می‌گذارد و همچنین بر متغیرهایی نظیر استرس و فشار روانی و تجربه حرفه‌ای، تأثیرات مهمی دارد. در بررسی حجم و پیچیدگی اطلاعات، یافته‌ها نشان می‌دهد که این متغیر به دلیل تأثیرگذاری بالا و تأثیرپذیری پایین، نقشی برجسته در فرآیند تصمیم‌گیری مدیران ایفا می‌کند. پیچیدگی اطلاعات نیاز به سازماندهی و تحلیل بهتر داده‌ها را افزایش داده و در صورت مدیریت صحیح، می‌تواند تأثیر مثبتی بر عملکرد مدیران داشته باشد. به طور خاص، این عامل از طریق تقویت سیستم‌های پشتیبانی اطلاعاتی و فراهم کردن ابزارهای کارآمد برای تحلیل داده‌ها، به بهبود کارایی کلی سیستم مدیریتی کمک می‌کند. یکی دیگر از نتایج این تحقیق، تأثیرات متقابل بین استرس و فشار روانی با حجم اطلاعات است. حجم بالای اطلاعات اغلب منجر به افزایش استرس مدیران می‌شود که می‌تواند عملکرد شناختی آنها را مختل کند. از سوی دیگر، فراهم آوردن ابزارهای مناسب و مدیریت کارآمد اطلاعات می‌تواند این استرس را کاهش دهد و به مدیران کمک کند تا با تمرکز بیشتری وظایف خود را انجام دهند. همچنین، افزایش تجربه حرفه‌ای می‌تواند به عنوان عاملی تعدیل‌گر عمل کرده و از تأثیرات منفی استرس بکاهد. سیستم‌های پشتیبانی اطلاعاتی نیز تأثیر قابل توجهی بر حافظه فعال مدیران دارند. این سیستم‌ها با کاهش پیچیدگی اطلاعات و تبدیل داده‌های حجیم به اطلاعات قابل استفاده، مدیران را در تصمیم‌گیری‌های سریع و دقیق یاری می‌دهند. از این رو، توسعه و بهبود این سیستم‌ها باید به عنوان یک اولویت استراتژیک در مدیریت حافظه فعال در نظر گرفته شود. علاوه بر این، مهارت‌های شناختی و تحلیلی به عنوان عاملی مهم در این مدل، تحت تأثیر مستقیم حجم اطلاعات و فشارهای مرتبط با چندوظیفه‌ای بودن قرار دارند. تقویت این مهارت‌ها از طریق آموزش‌های مستمر و ارتقای ابزارهای تحلیلی می‌تواند به مدیران در افزایش کارایی حافظه فعال کمک کند. همچنین، توانایی چندوظیفه‌ای بودن به عنوان متغیری وابسته، نیازمند ایجاد تعادل میان مدیریت اطلاعات و کاهش بار شناختی مدیران است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که ارتقای حجم و پیچیدگی اطلاعات می‌تواند تأثیر زنجیره‌ای مثبتی بر سایر عوامل داشته باشد. پیشنهاد می‌شود که سازمان‌ها با تمرکز بر کاهش پیچیدگی اطلاعات از طریق استفاده از فناوری‌های مدرن و فراهم کردن آموزش‌های تخصصی، به بهبود حافظه فعال مدیران کمک کنند. علاوه بر این، ایجاد برنامه‌های کاهش استرس و ارتقای مهارت‌های شناختی باید به عنوان بخشی از استراتژی کلی سازمان در نظر گرفته شود. مدیریت حجم اطلاعات، اگرچه چالش برانگیز است، اما می‌تواند با سرمایه‌گذاری مناسب در زیرساخت‌ها و استفاده از سیستم‌های اطلاعاتی پیشرفته بهبود یابد. پیشنهاد می‌شود که سازمان‌ها به طور مستمر فرآیندهای اطلاعاتی خود را بازبینی کنند و با استفاده از فناوری‌های نوین و هوش مصنوعی، پیچیدگی‌های غیرضروری را کاهش دهند. از آنجایی که حجم اطلاعات تأثیرات گسترده‌ای بر تمامی عوامل دیگر دارد، اولویت‌دادن به مدیریت این متغیر

می‌تواند راهکاری کلیدی برای ارتقای کلی حافظه فعال مدیران باشد. نتایج این پژوهش که بر تأثیر حجم و پیچیدگی اطلاعات بر حافظه فعال مدیران پرتفوی تمرکز دارد، از جنبه‌های مختلف با تحقیقات پیشین قابل مقایسه و تحلیل است. برای مثال، در پژوهش کرمی و همکاران (۱۴۰۳)، تأثیر انگیزش نمایندگی مدیران بر انتخاب پرتفوی سرمایه‌گذاری با استفاده از تئوری چشم‌انداز بررسی شده است. این تحقیق به نقش تصمیم‌گیری مدیریتی و تأثیر ویژگی‌های رفتاری بر بازدهی پرتفوی اشاره دارد که با تأکید پژوهش شما بر تقویت حافظه فعال مدیران برای بهبود عملکرد سرمایه‌گذاری همراستا است. همچنین، ایروانی و همکاران (۱۴۰۲) بر تأثیر قدرت مدیریتی و کیفیت گزارشگری مالی در عملکرد صندوق‌های سرمایه‌گذاری تأکید کرده‌اند. این پژوهش نیز، با توجه به شناسایی عوامل کلیدی شناختی نظیر حجم و پیچیدگی اطلاعات، تأیید می‌کند که توانمندی‌های مدیریتی از جمله حافظه فعال نقش کلیدی در بهبود عملکرد پرتفوی دارند. علاوه بر این، احمد (۲۰۲۴) در مطالعه خود به نقش حافظه فعال و خبرگی در مدیریت سرمایه‌گذاری پرداخته و تأکید دارد که تقویت حافظه فعال می‌تواند به بهبود تصمیم‌گیری‌های سرمایه‌گذاری کمک کند، که مستقیماً با نتایج این پژوهش همسو است. دار و همکاران (۲۰۲۳) نیز به تأثیر رفتارهای مالی مثبت و عملکرد اجرایی بر رفاه مالی اشاره کرده‌اند که ارتباط نزدیکی با نتایج این پژوهش، در مورد اهمیت تقویت مهارت‌های شناختی برای مدیریت اطلاعات و تصمیم‌گیری بهتر دارد. در نهایت، پژوهش مارنویک و همکاران (۲۰۲۳) که به مدیریت پرتفوی و نظریه پرتفوی مدرن پرداخته است، نشان می‌دهد که بهینه‌سازی عملکرد مالی و کاهش ریسک نیازمند استفاده از ابزارهای مدیریتی و تصمیم‌گیری مؤثر است، که در این پژوهش از طریق مدیریت حجم و پیچیدگی اطلاعات و ارتقای حافظه فعال پیشنهاد شده است. بنابراین، این پژوهش در کنار تأیید همراستایی با مطالعات پیشین، با ارائه رویکردی جامع‌تر به اهمیت مدیریت شناختی و حجم اطلاعات، به‌طور مؤثری به ادبیات موجود افزوده است.

۸- پیشنهادات تحقیق

در راستای نتایج این تحقیق پیشنهادات زیر مطرح می‌شود:

- ❖ **ایجاد و پیاده‌سازی سیستم‌های پشتیبانی اطلاعاتی پیشرفته:** با توجه به تأثیر بالای حجم و پیچیدگی اطلاعات بر حافظه فعال مدیران، پیشنهاد می‌شود سازمان‌ها از سیستم‌های پشتیبانی اطلاعاتی پیشرفته نظیر ابزارهای هوش مصنوعی و تحلیل داده استفاده کنند. این سیستم‌ها می‌توانند حجم اطلاعات دریافتی را سازمان‌دهی کرده و پیچیدگی داده‌ها را کاهش دهند، که منجر به بهبود تصمیم‌گیری و ارتقای عملکرد مدیران پرتفوی خواهد شد.
- ❖ **برگزاری دوره‌های آموزشی برای تقویت مهارت‌های شناختی و تحلیلی:** به منظور افزایش ظرفیت حافظه فعال مدیران، توصیه می‌شود که دوره‌های تخصصی در زمینه‌های مدیریت شناختی، تحلیل داده و

چندوظیفه‌ای بودن برگزار شود. این آموزش‌ها می‌تواند مدیران را در مدیریت اطلاعات پیچیده و اولویت‌بندی مؤثرتر یاری کند و بهبود عملکرد پرتفوی را تسهیل کند.

❖ **طراحی ابزارهای مدیریت استرس و ارتقای سلامت روانی مدیران:** با توجه به اهمیت استرس و فشار روانی به‌عنوان یکی از عوامل مؤثر بر حافظه فعال، پیشنهاد می‌شود سازمان‌ها از ابزارها و برنامه‌های مدیریت استرس مانند مشاوره‌های روان‌شناختی، تکنیک‌های ذهن‌آگاهی و برنامه‌های ورزشی سازمان‌یافته بهره‌برداری کنند. این رویکرد نه‌تنها باعث افزایش حافظه فعال مدیران می‌شود، بلکه بهره‌وری کلی سازمان را نیز ارتقا می‌بخشد.

فهرست منابع

- ابراهیم‌نژاد، پرویز، برکچیان، فرزین، مرادیان، محمدحسن، و حامدی، نیما. (۱۴۰۰) 'هزینه‌های معاملاتی صندوق‌های سرمایه‌گذاری مشترک در سهام و اثر آن بر عملکرد صندوق‌ها'. پژوهشات مالی، ۱(۲۴)، صص ۳۷-۶۰.
- اسلانی، محمد، ستایش، علی، جنانی، محمدحسن، و همت‌فر، محمود. (۱۴۰۱) 'مقایسه عملکرد پرتفوی‌های سهام انتخابی بر اساس معیارهای تئوری محدودیت‌ها با مدل سنتی تحلیل شبکه'. دانش سرمایه‌گذاری، ۱۱(۴۱)، صص ۲۱۹-۲۴۸.
- انوشه، مسعود، محمدمیثم، مسعود، علیرضائی، ابوتراب، و مهرانی، علیرضا. (۱۴۰۲) 'تعیین مدل مدیریت عملکرد پرتفوی استراتژیک سازمانی'. پژوهش‌های مدیریت راهبردی، ۲۹(۱۹)، صص ۲۵-۳۹.
- ایروانی، مهناز، فلاح‌شمس، مینا، میرفیض، رضا، رهنمای‌رودپشتی، حسن، خان‌محمدی، محمدحامد، و حاجیه‌ا، نرگس. (۱۴۰۲) 'ارائه مدل حاصل از کارکرد منابع قدرت در سنجش عملکرد صندوق‌های سرمایه‌گذاری و کیفیت گزارشگری مالی'. دانش سرمایه‌گذاری، ۱۲(۴۶)، صص ۳۹۵-۴۱۸.
- حدادزاده، رضا، و عباسیان، علی. (۱۴۰۳) 'استفاده از بتای افت سرمایه در تصمیم‌گیری مدیران برای تشکیل پرتفوی بهینه در بورس اوراق بهادار تهران'. مجله قضاوت و تصمیم‌گیری در حسابداری، ۵(۷)، صص ۱-۲۴.
- زندى، آرمان. (۱۴۰۳) 'بررسی رابطه عدم موفقیت حسابرسی صورت‌های مالی بر اثر سرایتی کاهش کیفیت حسابرسی'. مجله قضاوت و تصمیم‌گیری در حسابداری، ۶(۳)، صص ۵۱-۶۶.
- عرفای جمشیدی، شهرام، رهبر، فریبرز، شعبانی، امید، و اسکندری، کامبیز. (۱۴۰۳) 'طراحی مدل تأمین مالی صنایع کوچک و متوسط در ایران (در راستای بهبود مدیریت بهره‌وری)'. مجله قضاوت و تصمیم‌گیری در حسابداری، ۸(۱۲)، صص ۹۷-۱۳۸.

قشقایی، حمید، صالحی، امیرحسین، الهکرم، محسن، و محمودی‌راد، رضا. (۱۴۰۲) 'بررسی عملکرد استراتژی معاملاتی معکوس در بورس اوراق بهادار تهران براساس معیارهای ریسک شرکت'. پیشرفت‌های مالی و سرمایه‌گذاری، ۱۰(۴)، صص ۱۱۷-۱۴۰.

میرلوحی، مجتبی، تهرانی، رضا، عباسیان، عزت‌الله، و جابری‌زاده، علی. (۱۴۰۰) 'مقایسه عملکرد الگوریتم ژنتیک فازی و جست‌وجوی شکار فازی در بهینه‌سازی پرتفوی فازی با استفاده از مدل میانگین واریانس در بورس اوراق بهادار تهران'. دانش سرمایه‌گذاری. مجله قضاوت و تصمیم‌گیری در حسابداری، ۷(۵)، صص ۱۹-۳۶.

کرمی، عباس، عبدی، رضا، رضایی، حامد، پاک مرام، عسگر، و عسگر، حسین. (۱۴۰۳). ارزیابی تأثیر انگیزش نمایندگی مدیران بر انتخاب پرتفوی سرمایه‌گذاری در چارچوب تئوری چشم‌انداز. دانش سرمایه‌گذاری، ۱۳(۴۹)، ۱۷۰-۱۵۳.

Ahmad, Maqsood. (2024). The role of recognition-based heuristics in investment management activities: are expert investors immune?—A systematic literature review. *Qualitative Research in Financial Markets*, 16(3), 401-422.

'Allocation on Portfolio Performance with Diversification as an Intervening Variable'. *International Journal of Science and Society*, 3(3), pp. 30-39.

Dare, S. E., van Dijk, W. W., van Dijk, E., van Dillen, L. F., Gallucci, M., & Simonse, O. (2023). How executive functioning and financial self-efficacy predict subjective financial well-being via positive financial behaviors. *Journal of Family and Economic Issues*, 44(2), 232-248.

Kim, Sang, and Yoon, Anna. (2023) 'Analyzing active fund managers' commitment to ESG: Evidence from the United Nations Principles for Responsible Investment'. *Management Science*, 69(2), pp. 741-758.

Marnewick, C. (2023). Portfolio management success. In *Portfolio Management* (pp. 105-137). Auerbach Publications.

Nucera, Federico, and Uhl, Bernd. (2022) 'The impact of volatility scaling on factor portfolio performance and factor timing'. *Journal of Asset Management*, 23(6), pp. 522-533.

Nurhayati, Indah, Endri, Endri, Suharti, Titi, Aminda, Reza Suci, and Muniroh, Luthfi. (2021) 'The impact of COVID-19 on formation and evaluation of portfolio performance: A case of Indonesia'. *Investment Management and Financial Innovations*, 18(3), pp. 63-73.

Rubbaniy, Ghazi, Maghyereh, Aktham, Cheffi, Walid, and Khalid, Ahmed Ali. (2024) 'Dynamic connectedness, portfolio performance, and hedging effectiveness of the hydrogen economy, renewable energy, equity, and commodity markets: Insights from the COVID-19 pandemic and the Russia-Ukraine war'. *Journal of Cleaner Production*, 452, p. 142217.

Scott, Robert, and Webb, David. (2018) 'Market timing and stock selection: A comprehensive analysis'. *Financial Analysts Journal*, 74(3), pp. 95-112.

- Sood, Kulbir, Seth, Nitin, and Grima, Simon. (2022) 'Portfolio performance of public sector general insurance companies in India: A comparative analysis'. In: Managing Risk and Decision Making in Times of Economic Distress, Part B. Emerald Publishing Limited, pp. 215-230.
- Tan, Yunan, Yang, Wei, Suntrayuth, Supachai, Yu, Xuejun, Sindakis, Stavros, and Showkat, Shabir. (2023) 'Optimizing Stock Portfolio Performance with a Combined RG1-TOPSIS Model: Insights from the Chinese Market'. Journal of the Knowledge Economy, pp. 1-24.

Presenting a causal model for improving the working memory of portfolio managers

Reza Aghamohammadi¹

Abdolreza Talaneh²

Ali Akbar Arjmandnia³

Seyedeh Atefeh Hosseini⁴

Received: 2025/April/31 Accepted: 2025/June/05

Abstract

The present study was carried out with the aim of presenting a causal model for improving the working memory of managers using the fuzzy DEMATEL method. This research is descriptive in nature and content. In this research, the information is related to 15 experts and managers of mutual funds, which constitute the statistical sample. The results of this research showed that six main factors: volume and complexity of information, information support systems, stress and psychological pressure, multitasking, cognitive and analytical skills, and professional experience have an effect on improving the working memory of managers. The DEMATEL method also showed that the effect of volume and complexity of information is 1.650 and has the highest effect among the factors. The effect of these factors is 0.506, which has the lowest effect among the factors. The volume and complexity of information have the highest correlation among all factors, that is, the correlation is equal to 1.143, and finally the importance of this factor is equal to 2.156, which ranks first in importance and influence, and it can be said that it is one of the most important factors in this research.

Keywords: Working memory, portfolio managers, causal model

¹ Department of Accounting, Fi.C., Islamic Azad University, Firouzkooh, Iran.r.aghamohammadi@iau.ac.ir

² Department of Accounting, Fi.C., Islamic Azad University, Firouzkooh, Iran.(Corresponding author).
Abdolreza.talaneh@iau.ac.ir

³ Department of Psychology, Faculty of Psychology and Educational Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran.arjmandnia@ut.ac.ir

⁴ Department of Accounting, Fi.C., Islamic Azad University, Firouzkooh, Iran.hosseini.atefeh@iau.ac.ir